

Πανευρωπαϊκή έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση οινόπνευματων και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών (έρευνα ESPAD): Η Ελλάδα συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο το 2015

Η πανευρωπαϊκή έρευνα ESPAD (www.espad.org)

διερευνά την έκταση και τους παράγοντες που συνδέονται με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών στους έφηβους-μαθητές ηλικίας 15-16 ετών στην Ευρώπη. Διενεργείται από το 1995, ανά τετραετία, με την ίδια μεθοδολογία προσφέροντας τη δυνατότητα παρακολούθησης του φαινομένου διαχρονικά και διακρατικά. Στην έρευνα του 2015 συμμετείχαν συνολικά 96.043 15-16χρονοι μαθητές από 35 χώρες της Ευρώπης.

Η Ελλάδα στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ESPAD

συμμετέχει μέσω του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ). Το δείγμα των μαθητών είναι πανελλήνιο, αντιπροσωπευτικό και επιλέγεται με πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη δειγματοληψία. Η έρευνα έχει την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας. Η συλλογή των στοιχείων γίνεται με τη χορήγηση ανώνυμου ερωτηματολογίου μέσα στη σχολική αίθουσα. Το 2015 η έρευνα ESPAD υλοποιήθηκε στην Ελλάδα με τη μερική χρηματοδότηση του ΟΚΑΝΑ και με τη συνεργασία των κατά τόπους Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας ΟΚΑΝΑ / Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 3.202 μαθητές από 175 λύκεια της χώρας.

Η θέση της Ελλάδας συγκριτικά με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο

παρουσιάζεται στη παρούσα έκδοση για επιλεγμένους δείκτες που αφορούν το κάπνισμα, την κατανάλωση οινόπνευματων, τη χρήση άλλων νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, τη συχνή χρήση του διαδικτύου και τον τζόγο. Στα γραφήματα παρουσιάζονται τα ποσοστά για το σύνολο του δείγματος της Ελλάδας και για το σύνολο των χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα (αναφέρεται ακολούθως ως ευρωπαϊκός μέσος όρος). Στα γραφήματα εμφανίζονται επίσης τα χαμηλότερα και τα υψηλότερα ποσοστά που παρατηρήθηκαν ανά συμπεριφορά. Η παρούσα έκδοση αποσκοπεί στο να δώσει μόνο μια γενική εικόνα της θέσης της χώρας μας σε σύγκριση με το μέσο ευρωπαϊκό όρο. Η θέση της Ελλάδας σχολιάζεται στη βάση των παρατηρούμενων, μόνον, ποσοστών· δεν ελέγχεται εάν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στα ποσοστά της χώρας μας συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (άλλωστε, το ποσοστό της Ελλάδας περιλαμβάνεται στον υπολογισμό του ευρωπαϊκού μέσου όρου). Με τον ίδιο τρόπο παρουσιάζονται και οι διαχρονικές τάσεις σε συμπεριφορές για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Τα ευρήματα τα της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD 2015

παρουσιάζονται στο σύνολό τους στην έκθεση του προγράμματος η οποία είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα www.espad.org. Λεπτομερή στοιχεία για την χώρα μας είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της έρευνας ESPAD στο www.epipsi.gr.

Στην Ευρώπη συνολικά...

μειώνεται η κατανάλωση οινόπνευματων και το κάπνισμα στους 15-16χρονους μαθητές, αλλά αυξάνεται η ανησυχία για τη χρήση «νέων» ψυχοδραστικών ουσιών (π.χ., συνθετικών κανναβινοειδών και καθινόνων) και για την υιοθέτηση εξαρτητικών συμπεριφορών, όπως η υπερβολική χρήση του διαδικτύου και ο τζόγος.

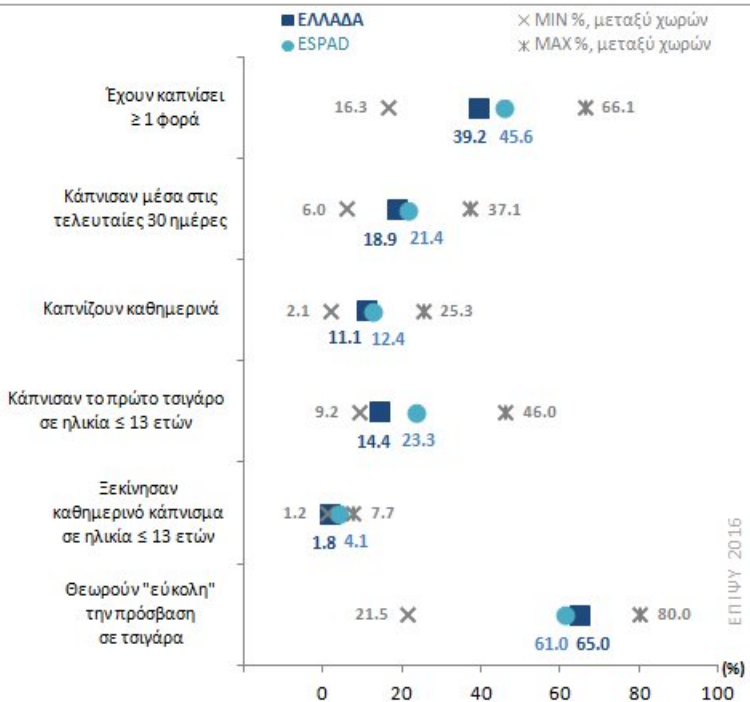
Στην Ελλάδα...

- το πρόσφατο και το καθημερινό κάπνισμα κυμαίνεται στα επίπεδα του ευρωπαϊκού μέσου όρου
- παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά στη κατανάλωση οινόπνευματων – συμπεριλαμβανομένης της υπερβολικής, ανά περίπτωση, κατανάλωσης –, όχι ωστόσο και στη μέθη.
- τα ποσοστά της χρήσης παράνομων ουσιών, της έναρξης της χρήσης σε πολύ μικρή ηλικία και της αντίληψης για «εύκολη» πρόσβαση στις ουσίες είναι χαμηλότερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου
- αυξάνεται κατά την τελευταία δετία η χρήση κάνναβης στη χώρα μας, ενώ διατηρείται σταθερή συνολικά στην Ευρώπη
- παρατηρείται υψηλότερο ποσοστό εισπνεόμενων ουσιών (4^ο υψηλότερο ποσοστό στο πρόγραμμα ESPAD)
- ο μέσος όρος της εβδομαδιαίας χρήσης του διαδικτύου (σε ημέρες) κυμαίνεται στα επίπεδα του ευρωπαϊκού μέσου όρου· οι έφηβοι στην Ελλάδα διαφέρουν ωστόσο στους λόγους χρήσης
- παρατηρείται το υψηλότερο ποσοστό στοιχηματισμού / τζόγου.

Για αναφορά:

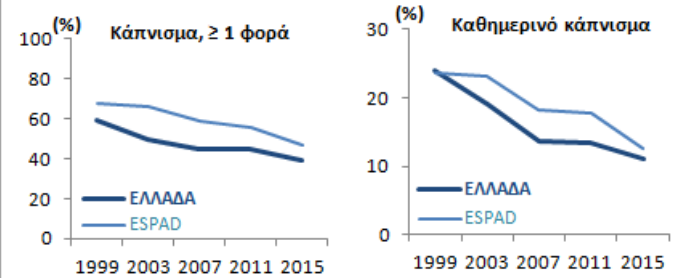
Κοκκέβη Α, Φωτίου Α, Καναβού Ε, Σταύρου Μ, & Richardson C (2016). Πανευρωπαϊκή έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση οινόπνευματων και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών (έρευνα ESPAD): Η Ελλάδα συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο το 2015. Αθήνα: Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής.

Kokkevi A, Fotiou A, Kanavou E, Stavrou M, & Richardson C (2016). [European school project on alcohol and other drugs : The position of Greece relative to the European average in 2015]. Athens, Greece: University Mental Health Research Institute. (in Greek).

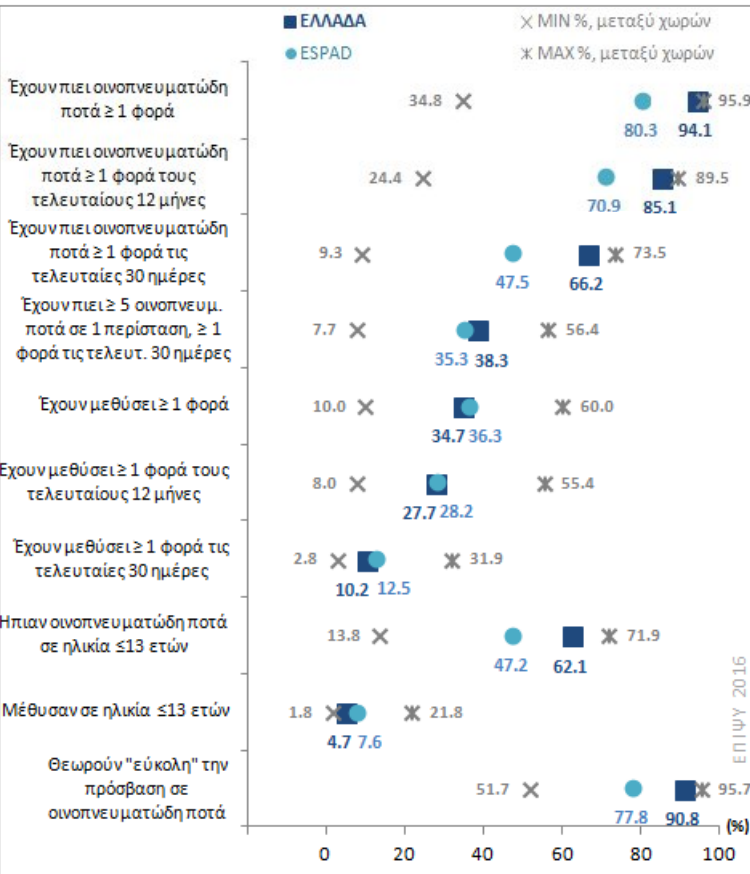

Μολονότι υψηλότερο ποσοστό εφήβων στην Ελλάδα αναφέρουν εύκολη ή πολύ εύκολη (στο εξής, «εύκολη») πρόσβαση σε τσιγάρα, συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, στη χώρα μας είναι χαμηλότερο το ποσοστό όσων έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή. Τα ποσοστά του πρόσφατου (μέσα στις 30 ημέρες πριν από την έρευνα) και του καθημερινού καπνίσματος κυμαίνονται στη χώρα μας στα επίπεδα του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Η Ελλάδα τοποθετείται επίσης χαμηλότερα στο ποσοστό της δοκιμής του πρώτου τσιγάρου και της έναρξης του συστηματικού καπνίσματος σε ηλικία κάτω των 13 ετών.

Διαχρονικά, η Ελλάδα ακολουθεί την ίδια πορεία με το μέσο όρο των χωρών του προγράμματος ESPAD.

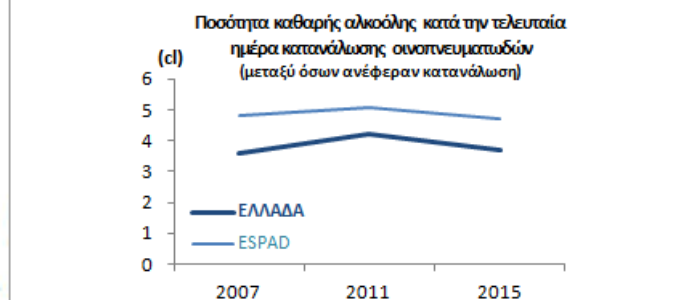
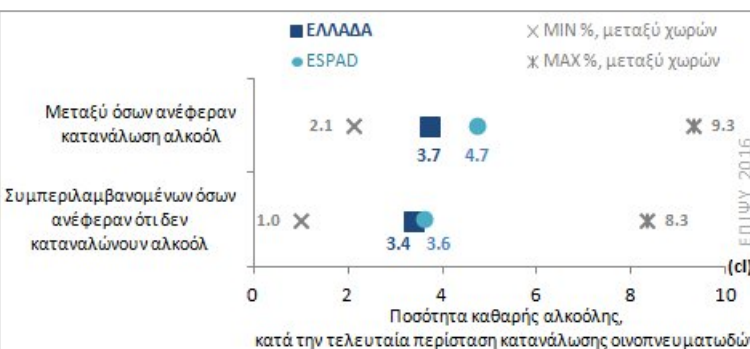
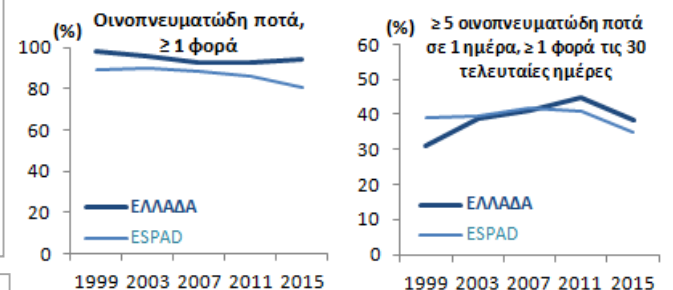

Οινοπνευματώδη ποτά

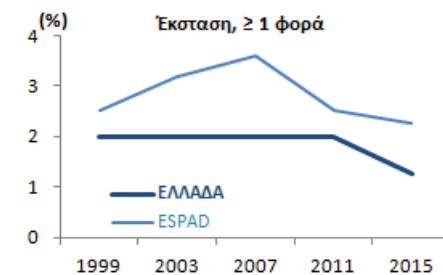
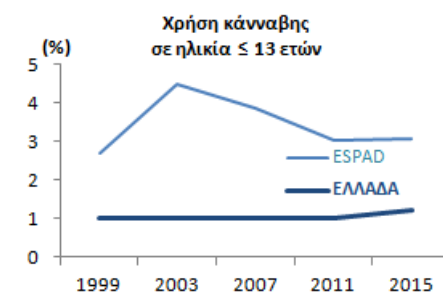
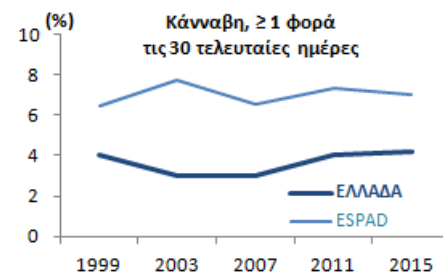
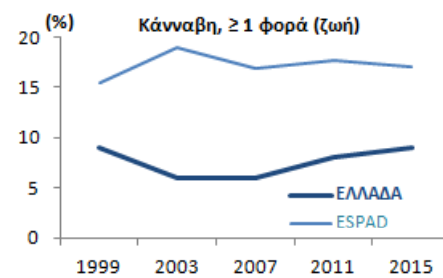
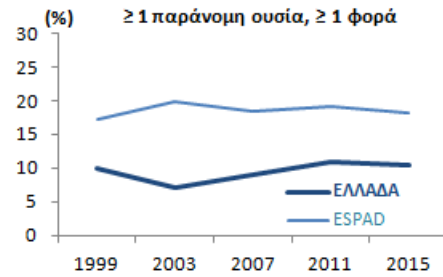
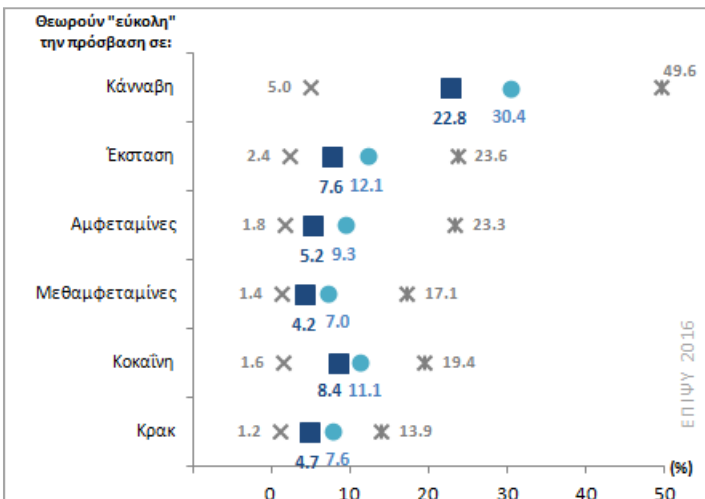
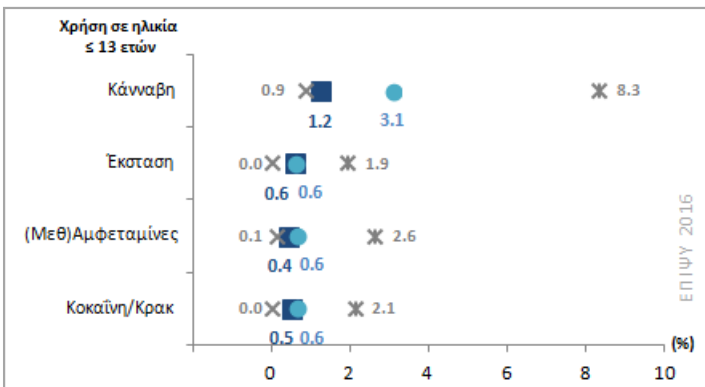
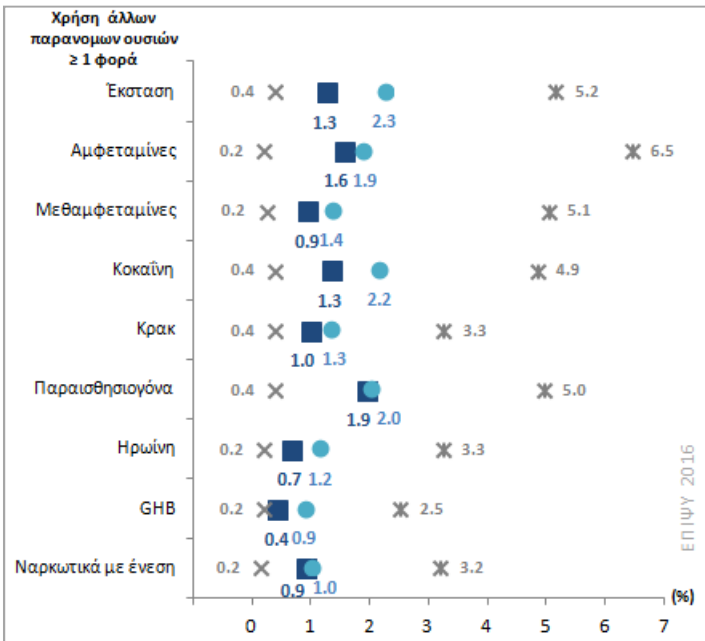
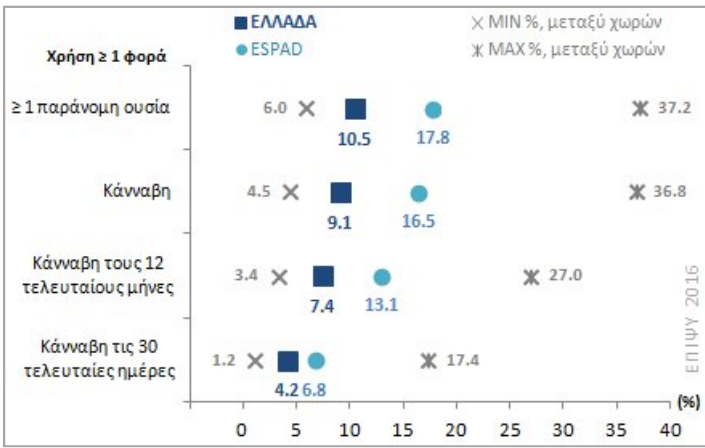
Οι έφηβοι στην Ελλάδα αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό —ανάμεσα στα 5 υψηλότερα— κατανάλωση οινοπνευματωδών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή έως και κατά τη διάρκεια των 30 ημερών πριν από την έρευνα. Η χώρα μας τοποθετείται σχετικά υψηλότερα και ως προς την υπερβολική, ανά περίπτωση, πρόσφατη κατανάλωση οινοπνευματωδών (≥5 ποτά στη σειρά). Υψηλότερο ποσοστό εφήβων στη χώρα μας θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε οινοπνευματώδη ποτά και ξεκινούν την κατανάλωση αλκοόλ σε πολύ μικρή ηλικία (<13 ετών), όχι όμως και τη μέθη. Τα ποσοστά μέθης και η μέση κατανάλωση αλκοόλης κατά την τελευταία περίσταση δεν ξεπερνούν στην Ελλάδα εκείνα του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

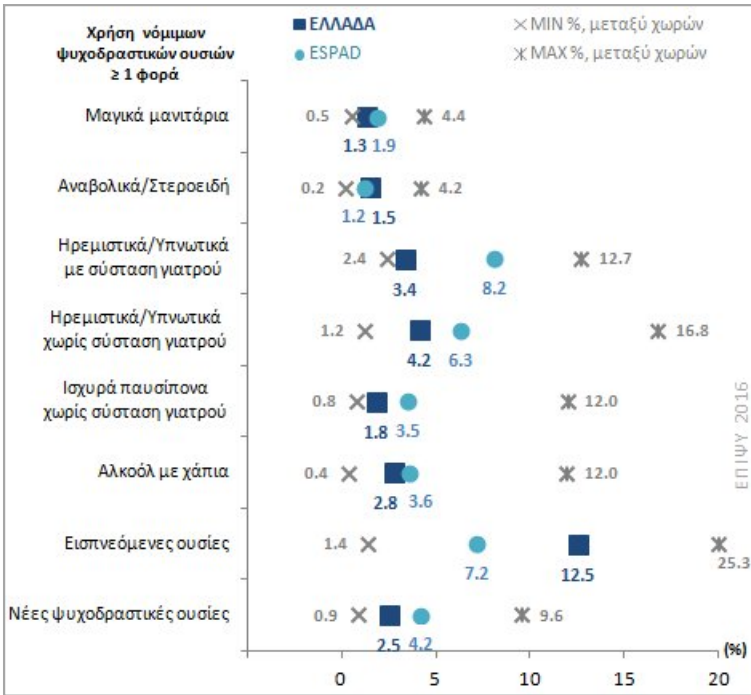
Την τελευταία δετία, η κατανάλωση οινοπνευματωδών έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή δείχνει τάση αύξησης στην Ελλάδα, ενώ μειώνεται στο σύνολο της Ευρώπης. Εντούτοις, δεν παρατηρούνται διαφορές στις τάσεις, ούτε ως προς την πρόσφατη υπερβολική κατανάλωση οινοπνευματωδών, ούτε ως προς την ποσότητα καθαρής αλκοόλης που καταναλώθηκε κατά την τελευταία περίσταση.

Η Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλότερα ποσοστά σε όλους τους δείκτες που αφορούν τη χρήση παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, την ηλικία έναρξης και την πρόσβαση στις ουσίες αυτές, συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Την τελευταία δετία οι τάσεις στα ποσοστά της χρήσης κάποιων παράνομων ουσιών έστω και μία φορά είναι παρόμοιες μεταξύ του συνόλου των Ευρωπαϊκών χωρών (κατά μέσο όρο) και της Ελλάδας. Κατά την ίδια περίοδο, ωστόσο, η χρήση κάνναβης αυξάνεται στη χώρα μας αλλά διατηρείται σταθερή στο σύνολο των χωρών της Ευρώπης.

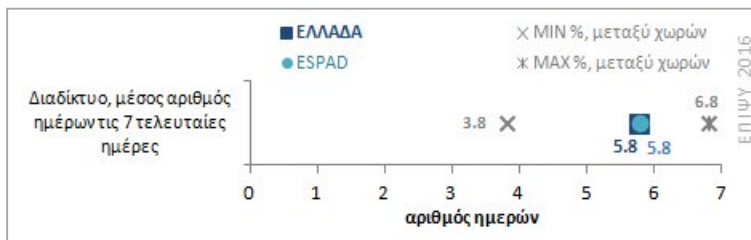
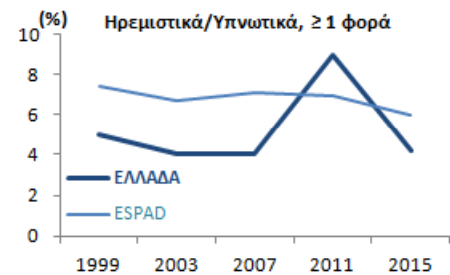
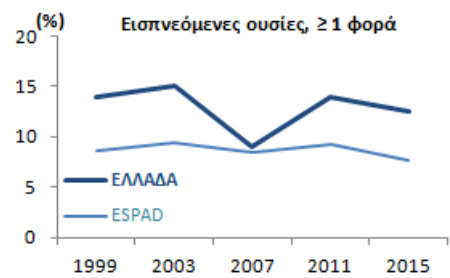
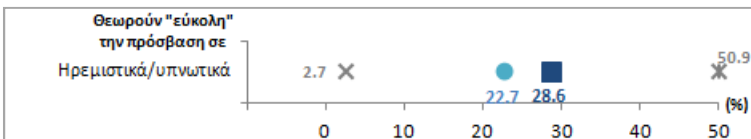
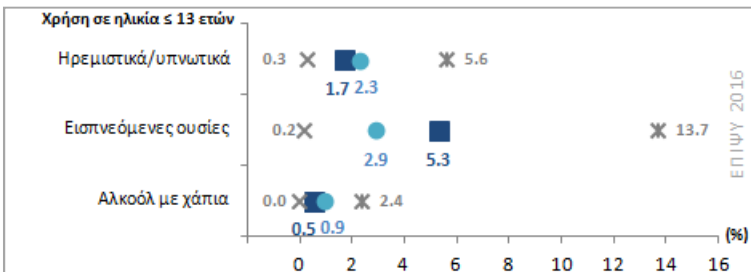

Συγκριτικά με το σύνολο της Ευρώπης, η Ελλάδα βρίσκεται χαμηλότερα στη χρήση των ηρεμιστικών ή υπνωτικών, των ισχυρών παυσίπων (χωρίς τη σύσταση γιατρού) και των «νέων» ψυχοδραστικών ουσιών (π.χ., συνθετικών κανναβινοειδών, καθιόνων, κτλ).

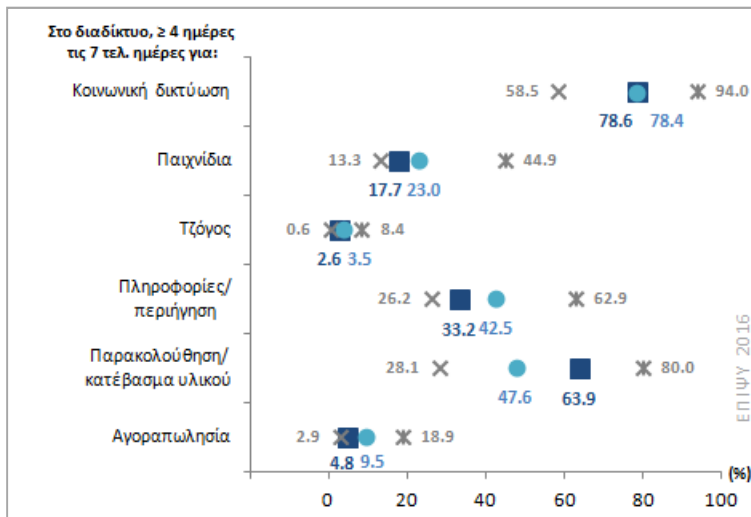
Η χώρα μας τοποθετείται, αντίθετα, υψηλότερα στη χρήση εισπνεόμενων ουσιών (4^ο υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των χωρών) και στον πειραματισμό με τις ουσίες αυτές σε πολύ μικρή ηλικία.

Υψηλότερο ποσοστό εφήβων στην Ελλάδα θεωρούν, επιπλέον, «εύκολη» την πρόσβαση σε ηρεμιστικά / υπνωτικά, συγκριτικά με το σύνολο του προγράμματος ESPAD.

Τα ποσοστά της χρήσης εισπνεόμενων ουσιών και ηρεμιστικών / υπνωτικών (χωρίς τη σύσταση γιατρού) παραμένουν σταθερά μεταξύ 1999 και 2015, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στην χώρα μας, αν και στη χώρα μας παρατηρούνται ενδιαμέσες διακυμάνσεις.

Οι έφηβοι στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη συνολικά, βρίσκονται στο διαδίκτυο κατά μέσο όρο 5,8 ημέρες την εβδομάδα. Συγκριτικά με το μέσο όρο ESPAD, οι έφηβοι στην Ελλάδα αναφέρουν σε χαμηλότερο ποσοστό συχνή χρήση του διαδικτύου για διαδικτυακά παιχνίδια, αγοραπωλησίες και αναζήτηση πληροφοριών, και σε υψηλότερα ποσοστά για το «κατέβασμα» διαδικτυακού υλικού (ταινιών, μουσικής, εφαρμογών κτλ). Η Ελλάδα δεν διαφέρει ως προς τη συχνή χρήση του διαδικτύου για κοινωνική δικτύωση.

Τζόγος

Η χώρα μας βρίσκεται στην πρώτη θέση μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών στον στοιχηματισμό / τζόγο στους 16χρονους: (υπερ)διπλάσιο ποσοστό εφήβων στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν στοιχηματίσει τον τελευταίο χρόνο, είτε διαδικτυακά είτε σε ειδικούς χώρους στοιχηματισμού.

